

REGIONAALARENG > Dagmar Narusson: kogukonna arenemine ankurkogukonnaks võimaldab iseäranis laia haaret

Dagmar Narusson
TARTU ÜLIKOOLI ÜHISKONNATEADUSTE INSTITUUDI KOGUKONNATÖÖ LEKTOR

8. detsember 2020, 0:01
3 min lugemist

- Iga inimese vajadus ei ole vaid suhelda, vaid kogeda kuuluvust inimkooslustesse
- Kogukonna toimimiseks ei piisa eestvedajast, vaja on enamiku aktiivset hoiakut
- Arendaja põhiroll on võimaldada kogukonnal tulla toime plaanimatu olukorraga
- Ruumiline püsivus aitab ankurkogukonnal mitmel moel panustada kohalikku ellu

Dagmar Narusson FOTO: Erakogu

Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi kogukonnatöö lektor Dagmar Narusson selgitab kogukonnatöö olulisi mõisteid.

KUULA ARTIKLIT

Terminit «kogukond» kasutatakse sageli, kuid selle tähendust mõtestatakse harva. Kogukonnas inimesed tunnevad üksteist ja suhtlevad omavahel, pakuvad teineteisele praktilist abi, mõistmist või tuge, neil on jagatud väärtused ja eesmärgid. Kogukonnas kogetakse solidaarsust, st tunnetatakse, et ollakse mingis aspektis sarnases olukorras ja koos tegutsedes on võimalik edasi liikuda, lahendusi leida.

Hästi toimivas kogukonnas respektieritakse erinevusi ja taotletakse kõigi kogukonnaliikmete kaasamist. Veelgi enam, toimiv kogukond otsib võimalusi, et kõik kogukonnaliikmed saaksid oma oskusi ja andeid panustada. Kogukonnas saab iga liige valida isikliku läheduse määra ise, st ta võib olla teatud ajal aktiivsem ja tuumikule lähemal ning teatud perioodil kaugemal.

Ükski organisatsioon ei ole automaatselt kogukond, kuid organisatsiooni kuuluvatest inimestest võib kujuneda kogukond. Ka naabruskonnas või omavalitsuses elavad inimesed ei moodusta kohe kogukonda. Kogukonnas on inimeste vahel mitteformaalsed suhted ja tegutsetakse koos. Kogukonnas tegelevad inimesed eelkõige oma igapäevaeluliste asjadega.

Erinevate kogukondade olemasolul on ühiskonnas suur väärtus. Samas on oluline, et kogukonnad oleksid avatud ja suudaksid teha üksteisega koostööd.

Kogukonna liike on erinevaid. Traditsiooniliselt on kogukondadeks peetud asukohapõhiseid kogukondi nagu küla ja linnaosa. Praegu eristatakse huvi-, kultuuri- ja identiteedipõhiseid, ankurinstitutsioonide juurde moodustunud, samades oludes inimeste vastastikust toetust pakkuvaid ja õpikogukondi. Samades oludes inimeste kogukonnad seovad neid, kes on ajutiselt, enamasti planeerimatult, sattunud keerulisse olukorda ning otsivad teineteiselt tuge ja infot.

Erinevate kogukondade olemasolul on ühiskonnas suur väärtus. Samas on oluline, et kogukonnad oleksid avatud ja suudaksid teha üksteisega koostööd. Elujõulisemad on ka need kogukonnad, mida ei hoia üleval üks inimene, vaid kus eestvedajaid on enam.

Kogukonna arendaja

Kogukonnad tekivad ühiskonnas niikuinii ja on alati olnud. Ka siis, kui me ei ole neid nimetanud kogukondadeks. Mõelge kasvõi naabrite läbikäimisele ja vastastikusele abistamisele nõukaajal, kui võimaldati naabritel telefoni kasutada või laenati toiduaineid, tööriistu, tehti talguid.

Rahvamaja on kogukonna mõistes üks olulisemaid kohti, kus inimesed kokku saavad. Seal tegeldakse erinevate huvialadega, mislääbi hoitakse elavana ja arendatakse edasi kohalikku kultuurielu. FOTO: Marko Saarm/Sakala

Kui kogukonnad tekivad ise, kas siis ühiskonnas on vaja kogukonna arendajaid? Jah, on!

Kogukonnad on kompleksed sotsiaalsed (suhete)keskkonnad ja nad otsivad oma tegevuses pidevalt tasakaalu. Tasakaal häirub, kui juhtub midagi ootamatut, ja see (näiteks kasvõi suurel hulgal uute elanike lisandumine) võib viia kogukonna kaosesse. Kogukonna arendaja on spetsialist, kes saab pakkuda kogukonnale stabiilsust ja jätkuvuse kogemust ning olla kogukonnale oma teadmiste ja oskustega toeks, et tekkinud olukorrast ühiselt edasi liikuda.

Arendaja peegeldab kogukonnale, milliseid tugevusi ja ressursse, aga ka takistusi ta näeb ning kuidas planeerida ja ellu viia kestlikku tegevust.

Kogukonna arendaja ei ole tingimata kogukonna eestvedaja (kuigi vahel võib olla), tema põhitegevus on võimaldada kogukonnal tulla toime ootamatu ehk ettenägematu olukorraga, ja leida viise kõigi kogukonnaliikmete osaluseks. Et ka väiksem osa liikmetest kogeks, et nende häält on kuulnud ja nad saavad tegutseda.

Kogukonna arendaja peegeldab kogukonnale, milliseid tugevusi ja ressursse, aga ka takistusi ta näeb ning kuidas planeerida ja ellu viia kestlikku tegevust. Kogukonna arendaja aitab kujundada elujõulisi, sotsiaalselt, majanduslikult, ökoloogiliselt ja kultuuriliselt kestlikumaid kogukondi ning vähendada kogukondade destruktivsust.

Ankurkogukond

Ankurorganisatsioonid on konkreetse piirkonnaga seotud asutused: koolid, haiglad, muuseumid, raamatukogud, kirikud, talud, kultuurikeskused ja kohalikud ettevõtted. Ankurorganisatsioonid on eksisteerinud piirkonnas pikka aega. Mõnikord lausa põlvkondi. Paljud inimesed saavad neist hüvesid (tööd või teenust). Näiteks Tartut ei kujutaks keegi ette ülikoolita. Nende asutuste hooned on maamärgid, mistõttu nad kujundavad ka koha identiteeti.

Ankurkogukonna mõiste tuli kasutusele 2000. aastatel Ameerika Ühendriikides, kui tekkis uus lähenemisviis kohapõhiste institutsioonide poolt probleemide lahendamisel.

Mõiste tuli kasutusele 2000. aastatel Ameerika Ühendriikides, kui tekkis uus lähenemisviis kohapõhiste institutsioonide poolt probleemide lahendamisel, demokraatia ja õiglasema ühiskonna arendamisel. Organisatsioonidele omistati kogukondlik mõõde, mille kohaselt võiksid harjumuspärastes rollides tegutsenud asutused muutuda avatumaks, tegeleda esmapilgul võõraste teemadega ning luua suhteid inimeste ja asutustega, kellega varem koostööd ei tehtud.

Ankurorganisatsioon ei ole kohe kogukond. Nende põhitegevus ei ole kogukondade loomine ja arendamine. Kuid ankrud oma materiaalsete ja inimressurssidega saavad olla paikadeks, kust tekivad kogukonnad. Ankurorganisatsioonil on potentsiaal olla tegevuskohaks ühele või mitmele kogukonnale. Ankurkogukondade üheks oluliseks tunnuseks on ruumiline püsivus, mis võimaldab neil panustada kohaliku ellu nii majanduslikult, kultuuriliselt kui ka sotsiaalselt.

SEOTUD LOOD

FOOKUS

REGIONAALARENG > Garri Raagmaa: ainult loll läheb oma külaga tülli

🕒 3 min lugemist

FOOKUS

REGIONAALARENG > Tegusad kohaliku elu vedurid võimaldavad senisest palju laiemalt ette võtta

🕒 4 min lugemist

TARTU POSTIMEES

Ülikool aitab erivajadustega inimeste suhtes pingeid maha võtta

🕒 2 min lugemist

SISUTURUNDUS

Viasat Nature avab Austraalia kuulsaima loomaaia telgitagused

🕒 1 min lugemist

SISUTURUNDUS

Huawei nutikellade ja kõrvaklappide ühendamine Androidi ja iOSi seadmetega

🕒 2 min lugemist

SISUTURUNDUS

6 etappi mõttest teostuseni: just nii saad päikesepaneelid oma kodu katusele

🕒 2 min lugemist

SISUTURUNDUS

6 nippi, kuidas valida vastupidavat ja kvaliteetset kott-tooli!

🕒 3 min lugemist